

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

19 листопада 2018 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 78

Статтею 126 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування - самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

Відповідно до статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Рада суддів України є вищим органом суддівського самоврядування та діє як виконавчий орган з'їзду суддів України, розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів.

Однією з найважливіших засад судочинства, яка гарантує право суспільства на справедливий суд та дотримання принципу верховенства права, є незалежність судді.

Згідно зі статтею 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання.

Незалежність судді забезпечується, зокрема, належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді.

Одним з принципів судової реформи, задекларованим при прийнятті змін до Конституції України (в частині правосуддя) та нової редакції Закону України «Про судоустрій і статус суддів» 02 червня 2016 року, є підвищення розміру суддівської винагороди до рівня, який би гарантував незалежність суддів від будь-якої можливості стороннього втручання у здійснення правосуддя.

Цей принцип знайшов своє відображення в Законі України «Про судоустрій і статус суддів».

Так, частиною третьою статті 135 названого Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлений базовий розмір посадового окладу судді:

- 1) судді місцевого суду - 30 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року;
- 2) судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду - 50 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 01 січня календарного року;

3) судді Верховного Суду - 75 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року.

Пунктом 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено поетапне збільшення посадового окладу судді в часі з 2017 року по 2020 рік, зокрема, підпунктом 3 передбачено збільшення посадового окладу з 01 січня 2019 року:

а) для судді місцевого суду - 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року;

б) для судді апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду - 40 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 01 січня календарного року;

Проте, проектом Закону України № 9000 від 15 вересня 2018 року «Про державний бюджет України на 2019 рік» передбачено зупинення на 2019 рік дію підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Крім того, проектом Закону України № 9258 від 01 листопада 2018 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено виключення підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Зупинення передбаченого законом поетапного збільшення заробітної плати суддів фактично призведе до зменшення рівня їх матеріального забезпечення з 1 січня 2019 року, враховуючи зростання цін та інші інфляційні процеси. В той час як рівень матеріального забезпечення суддів у системі органів та посадових осіб державної влади порівняно із багатьма службовцями інших органів державної влади, очевидно має бути вищим з метою запобігання тиску та дії стимулів, через які можна впливати на їхні рішення.

Відтак, слід терміново вжити необхідні заходи та не допустити прийняття проекту Закону № 9258 від 01 листопада 2018 року, виключити із законопроекту № 9000 від 15 вересня 2018 року положення, закладені у пункті 5 Прикінцевих положень про зупинення на 2019 рік дії підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Інакше зменшення рівня матеріального забезпечення суддів неминуче призведе до порушення прав суддів та очевидно буде примножувати корупційні ризики зводячи нанівець досягнення судової реформи по відновленню довіри громадян до суду в Україні.

До Ради суддів України станом на 19 листопада 2018 року надійшли звернення від 200 місцевих та апеляційних судів, які стурбовані такими законодавчими ініціативами.

Рада суддів України вважає, що такий підхід не відповідає суті і завданням судової реформи щодо досягнення і забезпечення якісного відправлення правосуддя, в першу чергу, судами першої й апеляційної інстанцій, оскільки розгляд переважної більшості судових справ завершується саме в цих інстанціях. Очевидно, що така зміна призведе до грубого порушення не лише принципу незалежності та недоторканності

суддів, а й принципів правової визначеності й легітимних законних очікувань, які є елементами верховенства права.

Скасування підвищення розміру посадових окладів суддів місцевих, апеляційних і вищих спеціалізованих судів є фактично зміною гарантій, передбачених спеціальним законом, та матиме негативний вплив на фінансове забезпечення судів і суддів, що є невід'ємною складовою як незалежності окремого судді, так і незалежності всієї судової влади.

Визначені Конституцією України та законами гарантії незалежності суддів є невід'ємним елементом їх статусу, поширюються на всіх суддів та є необхідною умовою здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом.

Такими гарантіями є надання суддям за рахунок держави матеріального забезпечення, зокрема, суддівської винагороди. Важливою є й послідовність дій законодавця, особливо з огляду на сферу суспільних відносин, в якій може проявлятися непослідовність.

Крім того, суддівська спільнота стурбована надмірною тривалістю кваліфікаційного оцінювання суддів та викликаною цим дискримінацією в оплаті праці суддів.

Законодавець у прийнятті відповідних нормативних актів, якими впроваджується судова реформа, передбачив, що для отримання підвищеного розміру зарплати суддя повинен успішно пройти оцінювання на відповідність займаній посаді. Таким чином, вже 2 роки судді проходять кваліфікаційне оцінювання і отримують підвищення суддівської винагороди за процедурою, яка передбачена в пунктах 22, 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Разом з тим, 26 жовтня 2018 року Радою суддів України було заслухано інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо стану і строків кваліфікаційного оцінювання суддів України, згідно з якою для 5040 суддів було організовано іспит. З 4797 практичних завдань Комісія перевірила 3122, 1970 суддів пройшли співбесіду, 1547 з них підтвердили відповідність займаній посаді. Крім того, визначено орієнтовний строк завершення кваліфікаційного оцінювання - 01 вересня 2019 року, за умови, що кожного місяця його буде проходити по 500 осіб. Строки завершення кваліфікаційного оцінювання визначаються як орієнтовні та ставляться в залежність від умов проведення численних конкурсних процедур. Зазначене створює значну соціальну напругу в суддівських колективах через вимушений стан очікування завершення всіх етапів кваліфікаційного оцінювання, значну різницю у заробітній платі, що отримують члени одного колективу, виконуючи однаковий обсяг роботи.

На думку Ради суддів України, вказаний строк проведення кваліфікаційного оцінювання є надмірно тривалим, соціальна напруга всередині суддівських колективів, що викликана, зокрема, несправедливістю й дискримінацією в питанні суддівської винагороди зростає.

У той же час Вища кваліфікаційна комісія суддів України тепер зайнята у процедурах добору суддів Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, Вищого суду з питань інтелектуальної власності, суддів, що призначаються на посаду вперше.

Доброчесні судді продовжують здійснювати правосуддя, проте постійне перебування у невизначеному стані, в очікуванні чергових етапів кваліфікаційного оцінювання більшою частиною суддів призводить до зниження їх мотивації, звільнення з роботи професіоналів.

Наслідком є погіршення якості та оперативності судочинства, корупційних ризиків, що підриває авторитет не лише суду, але і державної влади в цілому.

З огляду на те, що суддями в межах процедур кваліфікаційного оцінювання у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України підтверджено професійну здатність, кваліфікацію доцільним є встановлення для них суддівської винагороди у розмірах, визначених Законом №1402-VIII.

16 листопада 2018 року Народними депутатами України Геращенко А.Ю., Алексєєвим І.С., Македоном Ю.М., Яніцьким В.П., Алексєєвим С.О., Мосійчуком І.О. внесено до Верховної Ради України та зареєстровано проект Закону «Про внесення зміни до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо винагородження суддів» №9294, яким передбачено визначення права суддів на отримання суддівської винагороди в розмірі, передбаченому статтею 135 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», за результатами успішного складення іспиту (анонімного письмового тестування та практичного завдання) в межах процедури кваліфікаційного оцінювання.

Рада суддів України вважає, що зазначені законодавчі ініціативи сприятимуть справедливому правосуддю та у значній мірі відновлять гарантії суддівської незалежності.

Заслухавши та обговоривши інформацію члена Ради суддів України Жука А.В., відповідно до статей 126 - 134 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Положення про Раду суддів України, затвердженого Х позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

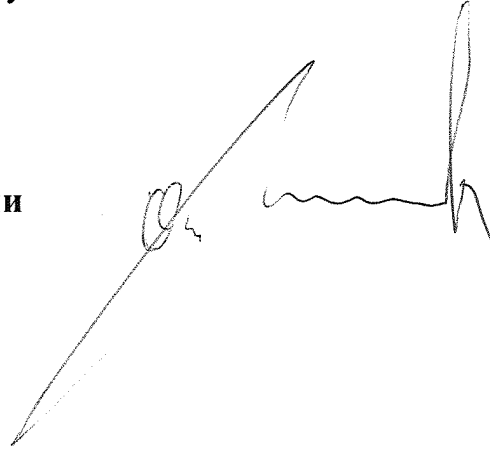
1. Визнати, що законодавчі ініціативи, викладені в законопроектах № 9000 від 15 вересня 2018 року «Про державний бюджет України на 2019 рік» та № 9258 від 01 листопада 2018 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в частині зупинення дії (виключення) положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» є зазіханням на гарантії незалежності суддів та є неприйнятними у демократичному суспільстві.

2. Підтримати позицію Пленуму Верховного Суду, висловлену у Постанові 16 листопада 2018 року, щодо неприйнятності зупинення у 2019 році дії положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

3. Звернутись до Вищої ради правосуддя з пропозицією надання обов'язкових до розгляду консультативних висновків щодо законопроектів № 9000 від 15 вересня 2018 року «Про державний бюджет України на 2019 рік» та № 9258 від 01 листопада 2018 року «Про внесення змін до

Закону України «Про судоустрій і статус суддів», в яких відобразити позицію Ради суддів України щодо неприпустимості ухвалення законопроектів, які спрямовані на обмеження гарантій суддівської незалежності, зокрема, що стосується зупинення дії (виключення) положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

**Голова
Ради суддів України**

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long vertical stroke, positioned between the text on the left and the name on the right.

О.С. Ткачук